

SUUDİ ARABİSTAN'DA
ŞİRKET KURULUŞU VE
BİLİNMESİ GEREKENLER

now it's time to
be global.

Suudi Arabistan, Orta Doğu'nun en büyük ekonomisi ve dünyanın en büyük petrol üreticilerinden biridir. 2.15 milyon kilometrekarelik yüzölçümüyle Arap Yarımadası'nın büyük bir kısmını kaplar. Başkenti Riyad, ekonomik ve politik faaliyetlerin merkezi konumundadır. Nüfusu yaklaşık 36 milyon olan ülkede, ekonomik büyüme ağırlıklı olarak enerji sektörüne dayansa da son yıllarda ekonomiyi çeşitlendirme çabaları hız kazanmıştır.

Suudi Arabistan, zengin petrol ve doğal gaz rezervlerine sahiptir. Bu durum, ülkeyi enerji sektöründe küresel bir lider yapmıştır. Dünya çapında en büyük petrol şirketi olan Saudi Aramco'nun merkezi buradadır. Ülke, petrol gelirlerinden elde ettiği büyük bütçeyle altyapı, eğitim ve sağlık gibi sektörlerde ciddi yatırımlar gerçekleştirmiştir. Suudi Arabistan, ithalatını büyük ölçüde teknoloji, makine, elektronik ürünler ve otomotiv üzerine yoğunlaştırmıştır. Özellikle altyapı projeleri için dışa bağımlılık yüksektir. Türk firmaları inşaat, gıda ve tekstil sektörlerinde ülkede önemli fırsatlar yakalayabilir. Bunun yanı sıra, Suudi Arabistan'ın Basra Körfezi ve Kızıldeniz üzerinden sunduğu lojistik avantajlar, bölgesel ticaret için bir merkez olma potansiyelini artırmaktadır.

Son yıllarda, "**Vizyon 2030**" stratejik planı kapsamında ekonomi çeşitlendirme adımları atılmaktadır. Bu plan doğrultusunda turizm, lojistik, teknoloji ve yenilenebilir enerji gibi sektörlerde büyüme hedeflenmektedir. NEOM gibi devasa projeler, bu hedeflerin bir yansımasıdır.

Suudi Arabistan'da Şirket Kuruluşu

Suudi Arabistan, "Vizyon 2030" planı doğrultusunda yabancı yatırımcıları çekmek için şirket kurma prosedürlerini basitleştirmiş ve çeşitli teşvikler sunmuştur. Ancak, şirket kurma sürecinde dikkat edilmesi gereken belirli yasal ve idari adımlar bulunmaktadır.

1. Yatırım Lisansı Alımı

Şirket kurma sürecinin ilk adımı, Suudi Arabistan Yatırım Bakanlığı'ndan (MISA, eski adıyla SAGIA) yatırım lisansı alınmasıdır. Yatırım lisansı, yabancı yatırımcıların Suudi Arabistan'da faaliyet gösterebilmesi için zorunludur. Suudi Arabistan'da 4 adet lisans tipi bulunmaktadır. Bu lisans tipleri Ticaret Lisansı, Hizmet Lisansı, Endüstriyel Lisans ve Müşavirleri İçin Mühendislik Lisanslarıdır. Bu süreçte aşağıdaki belgeler hazırlanmalıdır:

- Ana şirketin faaliyet belgeleri (varsa)
- Ticaret sicil belgesi
- Şirketin mali tabloları (son yıl)
- Yetkili kişinin pasaportu ve vekaletname

Belgelerin hazırlanmasının ardından Suudi Arabistan Yatırım Bakanlığı'na müracaat edilmelidir. Yatırımcı lisanslarının maliyeti ilk yıl için 12.000 SAR yıllık ücret; sonraki herhangi bir yıl için 62.000 SAR yıllık ücret şeklindedir.

2. Şirket Tipi Seçimi

Suudi Arabistan'da en yaygın iş yapma modelleri Limited Şirket (LLC) ve Anonim Şirket (JsC) olarak sıralanabilir. Her bir şirket türü için prosedürler, belgeler ve sermaye gereklilikleri aşağıda detaylandırılmıştır. Şirket türü ne olursa olsun şirketin fiziksel bir adresi olması zorunludur. Bu adres, şirketin yasal iletişim adresi olarak kaydedilir. Aynı zamanda her şirketin, faaliyet gösterdiği şehirdeki Ticaret Odası'na üye olması gerekir. Bu üyelik, iş yapma sürecinde resmi bir zorunluluktur ve yıllık aidatlarla güncel tutulur. Şirket kuruluşu süreçleri lisans alımı da dahil olmak üzere yaklaşık 30-40 gün içinde tamamlanmaktadır. Ancak hizmet tipine göre 15-20 gün içinde de bu süreci tamamlamak mümkündür.

Sınırlı Sorumlu Limited Şirket (LLC)

En çok tercih edilen şirket tipidir. Genellikle KOBİ'ler ve yabancı yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir. LLC'ler; sektör bazlı düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla asgari sermaye şartına tabi olmayan sermaye şirketleridir. Limited şirketlerle benzerlik gösteren LLC'ler, bir ya da birden fazla kişiden oluşan müdürler kuruluyla yönetilir. Önerilen minimum sermaye tutarı 500.000 Suudi Riyalidir. Bazı sektörlerde (finans, sigorta vb.) daha yüksek sermaye gerekebilir. Şirket kuruluşu için gerekli belgeler şu şekildedir:

- Yatırım Lisansı Alınması (MISA'dan)
- Şirketin ticaret siciline kaydı (CR alınması)
- Şirket kuruluş sözleşmesinin noter onayı
- Vergi ve Zakat kaydı
- Ticaret Odası üyeliği
- Kuruluş Sözleşmesi (Memorandum of Association - MOA)
- Yatırımcıların pasaport fotokopileri

- Şirket adı ve faaliyet alanını belirten belgeler
- Yerel adres kanıtı (ofis veya işletme alanı)

Anonim Şirket (JsC)

JsC'ler, paylarının serbestçe tedavülü esas olan, en az üç kişilik yönetim kurulu tarafından yönetilen sermaye şirketleridir. JsC'ler, LLC'lerin aksine sermaye yapılarını farklı nominal değerdeki veya imtiyazlı paylarla oluşturabilirler. İlaveten sermaye taahhüdü mümkün olup sermayenin ihraç anında ödenmesi gereken %25'lik kısmı dışında kalan bedel ihraç tarihinden itibaren 5 yıl içinde ödenebilmektedir. JsC'ler için asgari sermaye tutarı, sektör bazlı düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla 500.000 Suudi Riyalidir. Halka açık anonim şirket yapılanmaları için ise bu tutar 10 Milyon Suudi Riyalidir. Kuruluşa ilişkin gerekli belgeler şu şekildedir:

- Yatırım Lisansı Alınması (MISA'dan)
- Şirketin Memorandum ve Articles of Association belgelerinin hazırlanması.
- Sermayenin en az %25'inin şirket hesaplarına yatırılması.
- Şirketin ticaret siciline kaydı (CR alınması)
- Yönetim kurulunun atanması ve halka arz planlarının oluşturulması.
- Şirket adı ve faaliyet alanını belirten belgeler
- Sermaye onay belgesi
- Yatırımcıların kimlik belgeleri
- Yönetim kurulu üyelerinin atanmasına ilişkin belgeler

3. Ticaret Siciline Kayıt

Yatırım lisansı alındıktan sonra, şirketin Suudi Arabistan Ticaret Odası'na kaydedilmesi gereklidir. Bu işlem, **Şirket Sicil Ofisi (Commercial Registration - CR)** üzerinden gerçekleştirilir. Aşağıdaki belgeler talep edilmektedir:

- MISA yatırım lisansı
- Şirketin kuruluş sözleşmesi (Memorandum of Association)
- Yönetim kurulunun kararları

Ticaret siciline kayıttan akabinde kuruluş sözleşmesi ve noter onayı gerekmektedir. Bu sözleşmede; şirket adı, faaliyet alanı, ortaklık yapısı ve sermaye detayları belirtilir.

Suudi Arabistan'da Vergilendirme

Suudi Arabistan'da vergilendirme sistemi, yabancı yatırımcılar ve yerel işletmeler için farklı düzenlemeler içermektedir. Şeriat hukukuna dayalı olan Suudi vergi sistemi, özellikle Zakat (İslami vergi) ve kurumlar vergisi üzerinden işlemektedir. Gelir vergisi bireysel seviyede uygulanmazken, şirketler ve yabancı yatırımcılar için vergilendirme yükümlülükleri vardır.

- ✓ **Kurumlar Vergisi:** Suudi Arabistan'da yerleşik olmayan (yabancı) kişilerin sahip olduğu şirketler veya yabancı sermaye payı olan işletmeler için geçerlidir. Vergi oranı net kar üzerinden %20'dir. Şirketler, yıllık mali tabloları esas alarak **Suudi Vergi ve Zakat Genel Kurumu'na (GAZT)** beyanname sunar. Beyanname sunma süresi, mali yılın bitiminden **120 gün** sonrasıdır.
- ✓ **Zakat (İslami Vergi):** Zakat, Suudi vatandaşları veya Müslüman yatırımcılar için geçerli olan dini temelli bir vergi türüdür. Şirketlerin **net varlıkları** üzerinden hesaplanmaktadır. Vergi oranı yıllık net varlıkların %2.5'ine tekabül etmektedir.
- ✓ **Katma Değer Vergisi (KDV):** 2018'de uygulamaya giren KDV, Suudi Arabistan'daki çoğu mal ve hizmet için geçerlidir. Standart KDV oranı %15'tir. Yıllık cirosu **375.000 SAR**'ın üzerinde olan işletmeler, KDV mükellefi olarak kayıt yaptırmak zorundadır. Kayıt altındaki işletmeler, müşterilerinden KDV tahsil etmekte olup devlete de beyan etmektedirler. Aylık veya 3 aylık periyotlarda KDV beyanamesi verilmelidir. Ayrıca vergi ödemeleri, beyanname süresi içinde gerçekleştirilmelidir.
- ✓ **Stopaj Vergisi:** Vergi oranları ödemenin türüne göre değişiklik göstermektedir. Hizmet ücretleri %5, telif ücretleri %15, kira ödemeleri %5, yönetim ücretleri %20 şeklindedir.

Suudi Arabistan İhracat Potansiyeli İncelemesi

Türkiye ile Suudi Arabistan arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler son yıllarda önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Özellikle Vizyon 2030 hedefleri kapsamında Suudi Arabistan, altyapı yatırımlarını, sanayi projelerini ve ithalata dayalı ekonomik dönüşümünü hızlandırırken, Türkiye bu ihtiyaçlara cevap verebilecek birçok sektörde güçlü bir tedarikçi konumundadır. Suudi Arabistan Vizyon 2030, Suudi Arabistan'ın ekonomik ve sosyal dönüşümünü hedefleyen kapsamlı bir kalkınma planıdır. 2016 yılında Veliht Prens Muhammed bin Selman tarafından açıklanan bu vizyon, ülkenin petrol bağımlılığını azaltarak ekonomik çeşitliliği sağlamak, modernleşmeyi teşvik etmek ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a olan başlıca ihracat kalemleri şu şekildedir:

1. İnşaat Malzemeleri ve Yapı Ürünleri

Çimento, seramik, demir-çelik ürünleri, izolasyon malzemeleri gibi kalemler büyük talep görmektedir.

Suudi Arabistan'daki büyük projeler (NEOM, Red Sea Project) Türk müteahhitlik firmaları için önemli fırsatlar yaratmaktadır.

2. Otomotiv ve Yan Sanayi Ürünleri

Suudi Arabistan, otomotiv ithalatına ciddi talep göstermektedir. Özellikle ticari araçlar ve yedek parçalar öne çıkmaktadır.

3. Mobilya ve Ev Tekstili

Türk mobilya ve dekorasyon ürünleri, kalite-fiyat avantajı nedeniyle büyük ilgi görmektedir. Halı, perde ve diğer ev tekstil ürünleri Suudi pazarında popülerdir.

4. Gıda Ürünleri

Özellikle işlenmiş gıda, meyve-sebze, süt ürünleri, unlu mamuller ve şekerleme ürünleri ihracatta güçlü kalemlerdir. Helal gıda sertifikalı ürünlere talep yüksektir.

5. Hazır Giyim ve Tekstil

Türkiye'nin tekstil sektöründeki üretim gücü, Suudi pazarında güçlü bir konumda olmasını sağlamaktadır. Erkek giyim, kadın giyim ürünlerinde rekabet avantajı yüksektir.

6. Elektrik ve Elektronik Ürünler

Beyaz eşyalar, küçük ev aletleri ve elektrikli ekipmanlar Suudi pazarında güçlü talep görmektedir.

Aşağıdaki tabloda Suudi Arabistan'ın Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat ürünleri yıllara göre verilmiştir:

Ürün Kodu	Ürün Etiketi	Suudi Arabistan - Türkiye İthalatı		
		2021	2022	2023
'TOTAL	Tüm Ürünler	1.296.94	788.282	2.602.337
'570242	Dokunmuş Halılar ve Tekstilden Diğer Yer Kaplamaları	219	86.846	138.766
'680221	Yontulmaya veya İnşaata Elverişli İşlenmiş Taşlar	536	73.785	109.827
'711319	Mücevherci Eşyaları	3	23.771	94.643
'283620	Disodyum Karbonat	0	9.476	60.976
'570292	Suni Maddeden Yer Kaplaması	0	275	50.792
'740811	Rafine Edilmiş Bakırdan Teller	0	0	47.527
'970390	Heykel Veya Yontu Sanatının Orijinal Eserleri	0	0	46.519
'940620	Çelikten Modüler Yapı Üniteleri	0	349	45.033
'846693	Akım Tezgahları, Metal İşlemeye Mahsus İşleme Merkezleri Ve Benzeri Makinelere Ait Aksam Ve Parçalar	0	32	30.299
'940320	Metalden Eşyalar	1.359	4.777	27.328

Kaynak: trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Suudi Arabistan'ın Türkiye'den ithalatına bakıldığında ithalat; 2021'de 1,296,940 seviyesindeyken 2022'de 788,282'ye düşmüş, ancak 2023'te ciddi bir artışla 2,602,337'ye ulaşmıştır. 2023'teki bu %229'luk artış, Suudi Arabistan'ın Türkiye'den ithalata yönelik talebinin güçlendiğini ve ticari ilişkilerin toparlandığını göstermektedir. Öne çıkan ürünlere bakıldığında dokunmuş halılar özellikle 2022'de ciddi bir yükseliş yaşamış ve 2023'te de artış devam etmiştir. Halı ve yer kaplamaları, Türk ürünlerinin kalite avantajı nedeniyle Suudi pazarında güçlü bir talebe sahiptir. Akabinde yontulmaya elverişli taşlar yer almaktadır. Özellikle inşaat sektörünün büyümesiyle işlenmiş taş ithalatında önemli bir artış görülmektedir. Bu, Suudi Arabistan'daki mega projelerle bağlantılıdır.

Suudi Arabistan'ın ekonomik dönüşüm projeleri doğrultusunda Türkiye'nin ihraç edebileceği potansiyel ürün grupları ise şunlardır:

- **Yenilenebilir enerji ekipmanları** (güneş panelleri, rüzgar türbinleri)
- **Makine ve teçhizat** (sanayi makineleri, tarım ekipmanları)
- **Lüks tüketim ürünleri** (kozmetik, aksesuar ve hazır giyim)
- **Yüksek teknoloji inşaat çözümleri**
- **Sağlık ekipmanları ve ilaçlar**

Suudi Arabistan, Türkiye için önemli bir ticaret partneri konumundadır. Özellikle inşaat, gıda, mobilya, otomotiv gibi sektörlerde Türkiye'nin ihracat potansiyeli yüksektir. Vizyon 2030 projeleri kapsamında Suudi Arabistan'ın altyapı, sanayi ve enerji alanındaki yatırımları, Türk firmaları için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türkiye, lojistik avantajı, kaliteli üretimi ve güçlü sanayi altyapısıyla bu taleplere cevap verebilecek bir konumdadır.

Suudi Arabistan'da konvansiyonel ihracata ek olarak; teknoloji sektörüne ilişkin yatırımlar da artış göstermektedir. 2024 yılının ikinci çeyreği itibarıyla, Suudi Arabistan'daki teknoloji şirketlerinin sayısı 224'e ulaşarak belirlenen hedefleri aşmıştır. 2030 yılına kadar bu sayının 525'e çıkarılması planlanmaktadır. Aynı dönemde, finansal teknoloji şirketlerine yapılan girişim yatırımlarının toplam değeri 7.1 milyar Suudi Riyali (yaklaşık 1.9 milyar dolar) seviyesine ulaşmıştır. Önde gelen teknoloji devleri de Suudi Arabistan'daki varlıklarını güçlendirmektedir. Amazon, Google ve Microsoft gibi şirketler, Riyad'da bölgesel merkezler kurarak ülkedeki faaliyetlerini artırmışlardır. Aynı zamanda Suudi Arabistan, dijital dönüşüm sürecine de büyük önem vermektedir. Yıllık yaklaşık 12 milyar Suudi Riyali (3.2 milyar dolar) dijital hükümet harcamasıyla, entegre bir dijital devlet yapısı oluşturulması hedeflenmektedir.

Suudi Arabistan, bölgesinin en büyük ekonomilerinden biri olarak, teknoloji ve bilişim sektörlerinde hızla büyümektedir. Dijital altyapı yatırımları, uluslararası teknoloji şirketlerinin ilgisini çekmekte ve ülkenin bölgesel bir teknoloji merkezi olma hedefini desteklemektedir.

Buna bağlı olarak girişimcilik ekosistemini desteklemek amacıyla 838 milyon dolarlık yeni startup fonları oluşturmuştur. Bu fonlar, büyüme aşamasındaki girişimler, erken aşamadaki girişimler, e-spor, yazılım ve teknoloji ile risk sermayesi gibi farklı alanlara yöneliktir. Suudi Arabistan, NEOM gibi mega projeler ile teknoloji ve yazılım geliştirme merkezlerini teşvik etmektedir. Ayrıca Ulusal Dijital Strateji kapsamında, finans, sağlık, eğitim ve kamu yönetimi gibi sektörlerle hizmet yazılımı sağlama hedeflenmektedir. Bu bağlamda bakıldığında Türkiye'nin bilgi teknolojileri sektörü, Suudi Arabistan'ın büyüyen pazarına hitap edebilir. Özellikle uygun maliyetli ve yüksek kaliteli SaaS çözümleri bu pazarda talep görebilir. Buna ek olarak eğitim, sağlık, turizm ve lojistik sektörlerine yönelik yazılım projeleri için Türkiye'deki yazılım firmaları partner olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak Türkiye'nin güçlü yanları olan yenilikçi ve maliyet-etkin çözümler, bu pazarda önemli bir rekabet avantajı sağlayabilir.

TEŞEKKÜRLER

Bilgiyi tecrübeyle
güce dönüştürüyoruz.